

WERELDDAG VAN DE STEDENBOUW 2020

Planning zonder plannen? Hoe realiseren lokale besturen de bouwshift?

19 en 20 november | Digitaal

Maatschappelijke thema's zoals de klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit, verkeerscongestie, luchtverontreiniging, te weinig groen ... zetten de urgentie van de bouwshift meer dan ooit op de voorgrond. Voor het realiseren van deze ruimtelijke transitie rekent Vlaanderen in grote mate op lokale overheden. Of de bouwshift een succes wordt, zal dus in belangrijke mate afhangen van de ruimtelijke bestuurskracht en ambitie van steden en gemeenten. Maar hoe realistisch is dat in de huidige planningscontext?

Het adequaat voorbereiden en opvolgen van complexe vergunningendossiers, strategische projecten en planningsdossiers is verre van evident. Ook het proactief opzetten en aansturen van transitieprojecten vergt ontzettend veel van steden en gemeenten. De Werelddag van de Stedenbouw 2020 gaat daarom in op het instrumentarium voor het lokaal ruimtelijk beleid in functie van de bouwshift. We belichten het samenspel tussen beleidsplannen, uitvoeringsplannen, verordeningen en vergunningen en instrumenten uit andere beleidsvelden. Verspreid over twee digitale voormiddagen bekijken we de instrumenten voor het lokale ruimtelijke beleid (19 november) en gaan we na hoe het Vlaamse planningssysteem minder complex kan (20 november).

Van passief naar actiegericht

Bestemmingsplannen vormen tot op vandaag een belangrijke hoeksteen van het ruimtelijk beleid, maar het zijn veeleer 'passieve' instrumenten. Ze vormen louter een juridisch kader waarbinnen ontwikkelingen tot stand kunnen komen. Hoe nuttig zijn ze dan in functie van de bouwshift? Hebben we ze nog nodig? Of kunnen we beter inzetten op andere instrumenten? Hoever kunnen we daarin gaan? Kan planning zonder (bestemmings)plannen? En hoe kan een gemeente zich beter wapenen tegen de decretale afwijkings- en uitzonderingscultuur?

In een snel evoluerende maatschappij, en met het oog op een ruimtelijk transitiebeleid, groeit de behoefte aan actiegerichte instrumenten. In Vlaanderen is doorheen de jaren een arsenaal aan realisatiegerichte instrumenten tot stand gekomen voor gebiedsgerichte strategische projecten, landinrichtingsprojecten en stadsvernieuwingsprojecten. Naast ruimtelijke zijn er ook heel wat fiscale en financiële instrumenten voorhanden. Het (overheids)instrumentarium is dus intussen zeer uitgebreid maar ook versnipperd, met complexe regelgeving en procedures. De juridische en procedurele complexiteit 'versmacht' als het ware het ruimtelijke beleid. Hoe gaan we hier mee om en met welke combinatie van instrumenten kunnen we toch versneld een ruimtelijke omslag maken?

WERELDDAG VAN DE STEDENBOUW 2020 | PROGRAMMA DONDERDAG 19 NOVEMBER

09.30 | PLENAIR

Welkomstwoord VRP

Planning zonder plannen? Hoe kunnen lokale besturen de bouwshift realiseren?

- Wat is de opdracht voor lokale besturen? Keynote door **Marjolijn Claeys (VRP/Voorland)**
- Juridische context en uitdagingen. Keynote door **Matthias Strubbe (VVOR-ov)**
- **Interactie met deelnemers**

10.30 | PAUZE

10.45 | KEUZESESSIES. LOCATIEBELEID. HOE REALISEREN LOKALE BESTUREN DE BOUWSHIFT?

1: HERBESTEMMEN VAN SLECHT GELEGEN HARDE BESTEMMINGEN

- De herziening van een herbestemming via een RUP is het beste instrument om de bouwshift te realiseren. Hoe kunnen gemeenten dit aanpakken? **Peter Lacoere (HOGent/Veneco)**
- Case Evergem: het schrappen van 150 ha woonuitbreidingsgebied. **Schepen Sven Roegiers**
- Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil: wat zijn de troeven van dit nieuwe instrument? Naast herbestemming kan gewerkt worden aan actief locatiebeleid en inrichting. **Griet Celen (VLM)**

2: BELEIDSPLANNING

De Gemeentelijke Structuurplannen zijn op vele plekken aan herziening toe. Beleidsplannen moeten fungeren als een actueel ruimtelijk kader en als houvast voor gemeenten om een samenhangend en consequent ruimtelijk beleid te voeren.

- Hoe krijgt dit in gemeenten in het VENECO-gebied (Nazareth, Lochristi, Merelbeke) vorm? Wat zijn de voordelen van beleidsplannen? Wat zijn de kanttekeningen? **Steven Hoornaert (VENECO)**
- Het 'Open Ruimte Beleidsplan' van Zemst is een project gedreven beleidsplanning een combinatie van visievorming, actieplan, management én platformwerking. **Lindsey Rinkhout en Caroline Boers (Zemst)**

3: BELEIDSMATIG GEWENSTE ONTWIKKELINGEN

Veel gemeenten willen gebruik maken van de Beleidsmatige Gewenste Ontwikkelingen (BGO) om zonder lange juridische procedures toch strategische keuzes te maken. Maar er zitten enkele (juridische) addertjes onder het gras. BGO wordt ook niet altijd ingezet i.f.v. de bouwshift. Tijd dus om de puntjes op de i te zetten.

- **Wolfgang Vandevyvere (Departement Omgeving) en Robin Verbeke (VVOR-ov)** leggen aan de hand van concrete cases uit wat wel en niet kan via BGO.

SESSIE 4: OPBOUWEN VAN EEN STRATEGIE VOOR DE BOUWSHIFT

De evaluatie van het ruimtelijk beleid is een belangrijke stap in het bepalen van een strategie voor de bouwshift. Hoe vertaal je dit in strategische keuzes en acties?

- Intro. **Els Terryn (Voorland)**
- Case Boechout. Visienota Omgeving: van evaluatie tot visie en actie. **Marian Mys**
- Case Nijlen. Beleids- en beheerscyclus als instrument voor ruimtelijk beleid. **Maarten Horemans (Nijlen)**

11.45 | PAUZE

12.00 | KEUZESESSIES. HET REGISSEREN VAN KERNVERSTERKING

SESSIE 1: AFWEGEN EN COMBINEREN VAN INSTRUMENTEN

- Het instrumentarium om tot realisaties op het terrein te komen, is uitgebreid en gekoppeld aan een complexe achterliggende regelgeving. Hoe kunt u de instrumentengids gebruiken zodat u inzicht krijgt in de bestaande instrumenten en hun toepasbaarheid? **An Maeyens (Departement Omgeving)**
- In de studie 'Proeftuin BRV Vlaams-Brabant' is een helder overzicht gemaakt van de potentieel interessante instrumenten voor het voeren van de bouwshift en een kernversterkend beleid. Het gaat om instrumenten die voorkomen dat het actueel aanbod aan bebouwbare maar slecht gelegen gronden alsnog ontwikkeld worden, maar ook instrumenten die toelaten dat op goed ontsloten locaties ontwikkelingskansen versterkt worden. **Maarten Van Hulle (Atelier Romain) & Matthias Strubbe (LDR/VVOR-ov)** bespreken de toepasbaarheid van instrumenten in de praktijk en de rollen van diverse overheden.

SESSIE 2: INSTRUMENTEN VOOR KERNVERSTERKING

- In de Getestreek ondersteunt de intergemeentelijke kwaliteitskamer het lokale beleid met een gemeenschappelijk beleids- en afsprakenkader bij vergunningsbeslissingen en onderhandelingen met bouwheren. Ze hebben ook tools voor een kwalitatieve en locatiegerichte kernversterking. **Ward Verbakel (plusofficearchitects)**
- De Toolkit Kernversterking Provincie Vlaams-Brabant helpt lokale besturen bij ruimtelijke uitdagingen en geeft hen de juiste beleidsinstrumenten om tot een oplossing te komen. De toolkit is al uitgetest in zes dorpen. Vanuit deze concrete toepassingen wordt aangegeven hoe lokale besturen aan een strategie kunnen werken en welke instrumenten ze kunnen inzetten. **Kristine Verachttert (BUUR)**

SESSIE 3: LASTEN EN VOORWAARDEN

In deze sessie duiden we de toepassingsmogelijkheden van lasten en voorwaarden bij omgevingsvergunningen aan de hand van cases

- De handleiding 'Lasten en Voorwaarden' en hoe die gebruikt kan worden door lokale besturen. **Inge Leenders (Departement Omgeving)**
- Lasten bij omgevingsvergunningen. Hoe kunnen lasten doelmatig ingezet worden i.f.v. de bouwshift? Cases en toepassingsprincipes.
Arnout De Waele (Atelier Romain)
- De mogelijkheden van voorwaarden bij omgevingsvergunningen aan de hand van cases. **Robin Slabbinck (VVOR – ov)**

SESSIE 4: PLANNINGSPROCESMANAGEMENT

Planningsprocessen worden vaak als complex, tijdrovend en duur bestempeld. Bovendien stappen initiatiefnemers vaak in een proces met (juridisch) onzekere resultaten. Hierdoor ontstaat een zekere 'planmoeheid' en zoekt men naar inventieve manieren om planning te omzeilen. In deze sessie gaan we in op problemen van huidige planningsprocessen. We verkennen pistes om planningsprocessen beter te kunnen managen.

- Complexe projecten.
- **David Stevens (Departement Omgeving)** vertelt ons wat de voordelen zijn van de procedure Complexe Projecten, maar gaat ook in op de beperkingen en de verbeterpunten die naar voor komen uit de lopende cases.
- **Björn Bracke (Omgeving cvba)** duidt hoe in het complex project Stationsomgeving Geel een stadsvernieuwingsproject vorm krijgt via deze unieke procesaanpak.
- Is er een alternatief voor een meer strategische planning waar niet bestemmingsplannen maar procesmanagement en 'omgevingsbesluiten' centraal staan?
Hans Leinfelder (KU Leuven)

WERELDDAG VAN DE STEDENBOUW 2020 | PROGRAMMA VRIJDAG 20 NOVEMBER

09.30 | INTRO

09.35 | WAT MOET VERANDEREN AAN ONS PLANNINGSSYSTEEM?

- Hebben de juiste instrumenten om aan ruimtelijke planning te doen?
- Hoe omgaan met de juridisering van het ruimtelijk beleid?
- Hoe kunnen we ons planningsysteem upgraden en minder complex maken?

Met **Tom Coppens (UA)**, **Guy Vloebergh (UA)** en **Jan Boeckeaert (Stibbe Advocaten /VVOR-ov)**

10.10 | VRAGENMOMENT + KORTE PAUZE

10.30 | WAT KUNNEN WE LEREN UIT HET BUITENLAND?

- Zes planningssystemen vergeleken. **Abel Schumann (OESO)**
 - Omgevingsplanning uit Nederland. **Trees Van der Schoot (ov)**
 - Feedback. **Joris Scheers (ECTP)**
-

11.30 | PANELGESPREK MET EXPERTEN

Wat onthoudt het panel uit de Werelddag? Wat zijn de belangrijkste opdrachten voor de minister? Voor lokale besturen? Ook vragen uit de chat worden beantwoord.

12.15 | SLOTWOORD

Voorzitter/Directeur VRP